

Opinia Komitetu Regionów „Wielojęzyczność”

(2008/C 257/06)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że w całej Unii Europejskiej szczebel lokalny i regionalny ponosi odpowiedzialność za ochronę i promowanie różnorodności językowej. Znajdują się w pozycji uprzywilejowanej do tego, by ustanowić konstruktywne partnerstwo z ośrodkami zajmującymi się nauką języków obcych w celu opracowania kursów nauczania i szkolenia zawodowego dostosowanych do specyficznych potrzeb lokalnych.
- Uważa, że ze względu na znaczenie różnorodności językowej w Unii Europejskiej, do tworzenia wielojęzycznego społeczeństwa należy podejść z zamiarem optymalizacji korzyści płynących z różnorodności, ograniczając do minimum jej negatywne skutki.
- Uważa, że każdy obywatel UE, zachowując swój język ojczysty lub języki ojczyste jako oznakę swojej tożsamości kulturowej, powinien przez całe życie dodatkowo nabywać czynną i bierną znajomość wspólnego drugiego języka, a także trzeciego języka wybranego ze względu na powinowactwo kulturowe lub wymogi mobilności społecznej i gospodarczej swojego kraju czy też regionu pochodzenia.
- Podkreśla, że w perspektywie osiągnięcia celu „język ojczysty plus dwa inne języki”, regiony muszą odgrywać pierwszoplanową rolę, przede wszystkim w realizacji programów kształcenia.
- Proponuje, aby zachęcać wszystkie regiony do stworzenia lokalnych forów poświęconych wielojęzyczności w celu monitorowania lokalnych trendów społecznych, gospodarczych i edukacyjnych i proponowania środków służących uwrażliwianiu ludności na uczenie się języków przez całe życie według formuły „język ojczysty plus dwa inne języki”, oraz ich motywowaniu do takiej nauki.

Sprawozdawca: Roberto PELLA (IT/EPP), radny prowincji Biella, wiceburmistrz Valdengo

ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Wyraża zadowolenie, że Komisja Europejska dała silny impuls rozwojowi wielojęzyczności, tworząc 1 stycznia 2007 r. stanowisko komisarza ds. wielojęzyczności i powierzając je Leonardowi Orbanowi. Ze względu na znaczenie tego stanowiska oraz wiążące się z nim wyzwania, należy je wzmocnić, tak by umożliwić jego rozwój i skuteczną realizację związanych z nim celów.

2. Podkreśla pierwszoplanową rolę wielojęzyczności w europejskiej agendzie politycznej, dotyczącą przekrojowo wszystkich obszarów działalności w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym Europy.

3. Zgadza się z kierunkiem prac wyznaczonym przez komisarza Orbana, który uważa, że zjawisko wielojęzyczności ma znaczenie dla pogłębienia integracji europejskiej i dialogu międzykulturowego.

4. Ze względu na zasadnicze znaczenie różnorodności językowej w Unii Europejskiej, do tworzenia wielojęzycznego społeczeństwa należy podejść z zamiarem optymalizacji korzyści płynących z różnorodności, ograniczając do minimum jej negatywne skutki, tak aby różnorodność nie była tylko środkiem do celu.

5. Zwraca uwagę na analizę przeprowadzoną przez grupę wysokiego szczebla ds. wielojęzyczności powołaną w 2005 r. i zgadza się, że należy:

- podjąć bardziej intensywne działania na rzecz podniesienia świadomości, organizując kampanie informacyjne adresowane do rodziców, młodzieży, a także organizacji działających w dziedzinie kształcenia i kultury;
- podjąć działania umożliwiające zwiększenie motywacji do uczenia się nowych języków przede wszystkim poprzez zajęcia ponadprogramowe i nieformalne oraz zabawy;
- zwrócić większą uwagę na potencjał kulturowy i językowy imigrantów w ramach realizacji celu, jakim jest integracja imigrantów w społeczeństwie przyjmującym oraz umożliwienie im — poprzez wielojęzyczność — rozwinięcie w pełni swojego indywidualnego potencjału;
- rozszerzyć europejskie działania w zakresie wielojęzyczności na języki krajów trzecich, tak by jak najbardziej podnieść europejską konkurencyjność.

6. Podkreśla wyniki konsultacji przez internet rozpoczętych we wrześniu 2007 r., które wskazały następujące kluczowe aspekty wielojęzyczności:

- nauka języków ma kluczowe znaczenie dla zachowania lub zwiększenia możliwości indywidualnych w zakresie zatrudnienia;
 - najlepszym sposobem na zmotywowanie do nauki kilku języków jest wczesny proces kształcenia, a także zachęty do podejmowania nauki i pracy za granicą;
 - by jak najbardziej zwiększyć skuteczność metod nauczania konieczne jest skupienie się na niestandardowych metodach przekazywania umiejętności językowych, które brałyby pod uwagę potrzeby indywidualnych osób;
 - najlepszym sposobem poszanowania różnorodności językowej na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim jest lepsze poznanie kultury, z której wywodzi się dany język lub z którą się stykamy;
 - język ma istotny wpływ w kontekście gospodarczym, gdyż znajomość języka kraju, w którym mieści się dane przedsiębiorstwo zagraniczne, ułatwia prowadzenie interesów;
 - dobrym sposobem na rozwinięcie kompetencji językowych w miejscu pracy jest popularyzacja kursów językowych w firmie, o ile jest to wykonalne w danym miejscu pracy;
 - posługiwanie się większą liczbą języków urzędowych w pracach Unii Europejskiej i związany z tym wzrost kosztów administracyjnych postrzegane są za pożądane z punktu widzenia podniesienia w instytucjach świadomości na temat wielojęzyczności.
7. Akcentuje i popiera propozycje wysunięte przez grupę intelektualistów w odniesieniu do dialogu międzykulturowego, zapoczątkowanego z inicjatywy Komisji Europejskiej, pod kierunkiem Amina Maaloufa, a w szczególności potwierdza, że:
- w kontaktach dwustronnych między narodami Unii Europejskiej należy faworyzować użycie języków tych krajów;
 - Unia Europejska powinna propagować ideę opanowania wybranego języka obcego.
8. Podkreśla, że promowanie oraz ochrona różnorodności kulturowej i językowej jest najważniejszym priorytetem. W Unii Europejskiej przez różnorodność językową należy także rozumieć znajomość i użycie:
- języków urzędowych UE,
 - języków urzędowych państw członkowskich UE,
 - języków mniejszościowych nieuznawanych za urzędowe, lecz używanych w państwach członkowskich UE.
- Unia i jej państwa członkowskie powinny promować różnorodność językową w swych obszarach działania.

9. W całej Unii Europejskiej szczebel lokalny i regionalny ponosi odpowiedzialność za ochronę i promowanie różnorodności językowej. Posiada on ponadto kompetencje w zakresie kształcenia, szkolenia zawodowego i edukacji dorosłych, stanowi element partnerstwa społecznego, a także koordynuje wzrost i rozwój na poziomie lokalnym i regionalnym.

10. W szkoleniu zawodowym opartym na uczeniu się przez całe życie takie koncepcje, jak „wiedza” i „nauka” nabierają istotnych konotacji również ze względu na to, że rynek pracy ze swoimi licznymi możliwościami wymaga większych kompetencji językowych.

11. Samorządy lokalne i regionalne znajdują się w pozycji uprzywilejowanej do tego, by ustanowić konstruktywne partnerstwo z ośrodkami zajmującymi się nauką języków obcych w celu opracowania kursów nauczania i szkolenia zawodowego dostosowanych do specyficznych potrzeb lokalnych.

12. Uważa zatem, że władze lokalne i regionalne są najbardziej przygotowane do tego, by zaspokoić różnorodne potrzeby językowe na szczeblu lokalnym, bez uszczerbku dla wsparcia w tym obszarze ze strony władz centralnych/państwowych.

Uwagi ogólne

13. Uważa, że Europa powinna budować swą spójność gospodarczą i społeczną, zwiększając jak najbardziej możliwości związane z mobilnością, globalizacją, kulturą europejską i poczuciem obywatelstwa europejskiego.

14. Jednym z najważniejszych sposobów, jakimi można to osiągnąć, jest pokonanie przeszkód językowych, jakich doświadczają poszczególne kraje i obywatele, gdyż:

- a) Znajomość języków obcych w ogromnym stopniu sprzyja mobilności zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej i osobistej. Unia Europejska nie będzie nigdy prawdziwą jednością, jeżeli wskaźnik mobilności obywateli wewnątrz Unii nie wzrośnie.
- b) Znajomość języków podnosi w znacznym stopniu konkurencyjność, gdyż pozwala na kontakt z nowymi partnerami, wymianę rozwiązań, sprzedaż produktów i świadczenie usług. Globalizacja umożliwia otwarcie rynków handlu i pracy. Znajomość języków jest jednym z warunków nawiązania i rozwijania partnerskich kontaktów z innymi krajami i przedsiębiorstwami i tym samym wykorzystania szans, jakie przynosi globalizacja.
- c) Język jest najbardziej bezpośrednim wyrazem kultury, który przyczynia się do ulepszenia komunikacji między europejskimi obywatelami. Kultura europejska nie może się opierać na biernym akceptowaniu i tworzeniu mozaiki kultur państw członkowskich (społeczeństwo wielokulturowe), umacnia ją bowiem szeroki dialog kulturowy między obywatelami oraz uznanie wartości różnorodności i tożsamości kulturowej (społeczeństwo międzykulturowe).

d) Działania mające na celu promowanie czynnego obywatelstwa, zaangażowania na płaszczyźnie instytucjonalnej szczebla terytorialnego, konsultacji i dialogu między ludźmi, a także integracji społecznej są konieczne do zagwarantowania większej skuteczności europejskich działań legislacyjnych, które wymagają coraz większego wsparcia i akceptacji ze strony poszczególnych obszarów, regionów i osób indywidualnych. Niezbędne jest zatem, by w swych dokumentach oraz w swoich kontaktach zewnętrznych i międzyinstytucjonalnych Wspólnota Europejska przemawiała językiem swych obywateli, tak by być zrozumianą, by instytucje lokalne (władze lokalne i regionalne) umiały ze sobą współpracować i by obywatele zrozumieli adresowane do nich przesłanie, uczestniczyli w życiu europejskim oraz rozposzechniali osiągnięte cele strategiczne.

15. Uważa, że jeżeli chodzi o otwartą metodę koordynacji w zakresie wielojęzyczności, Komisja musi czynić starania, by zaangażować nie tylko krajowy, lecz również lokalny i regionalny szczebel administracyjny, gdyż na nim spoczywa często główna odpowiedzialność za realizację różnych działań w danym regionie.

16. W tym kontekście za konieczne uważa ponadto zwrócenie uwagi na poszanowanie i godność języków nieurzędowych, jakimi posługują się grupy mniejszościowe, stanowiących — na równi z językami urzędowymi — element różnorodności kultury terytorialnej, który należy uwzględnić w programach integracji europejskiej.

Kluczowe przesłania i działania

17. Uważa, że konieczne jest uwzględnienie w formule „język ojczysty plus dwa inne języki” celów europejskiej polityki wielojęzyczności.

18. Każdy obywatel UE, zachowując swój język ojczysty lub języki ojczyste jako element określający tożsamość kulturową, powinien jednocześnie przez całe życie dodatkowo nabywać czynną i bierną znajomość wspólnego drugiego języka, a także trzeciego języka wybranego ze względu na powinowactwo kulturowe lub wymogi mobilności społecznej i gospodarczej swojego kraju czy też regionu pochodzenia.

19. Jest zdania, że dodatkowy język powinien zostać wybrany nie tylko spośród języków uznawanych za języki urzędowe UE, lecz także spośród europejskich języków mniejszościowych, a przede wszystkim języków nieeuropejskich, które stwarzają duże możliwości kulturalne, gospodarcze i społeczne dla wzrostu europejskiej konkurencyjności.

20. Proponuje, by w europejskiej polityce wielojęzyczności za priorytetowe uznać następujące kluczowe zalecenia i przełożyć je na działania praktyczne, które mogą zmotywować obywateli, ochronić różnorodność, a władzom lokalnym i regionalnym dać decydujący głos w wyborze kierunków kształcenia.

Udział szczebla terytorialnego

21. Rola samorządów terytorialnych jest fundamentalna, ponieważ wiele z nich posiada kompetencje polityczne i administracyjne w dziedzinie kształcenia, a także potrafią skutecznie monitorować status wielojęzyczności wśród obywateli i śledzić jego przemiany w procesie wdrażania dyrektyw i programów wspólnotowych. W istocie to właśnie na szczeblu terytorialnym można wymiennie ocenić zdobyte umiejętności i wdrażane praktyki i dzięki takiej ocenie można silnie stymulować inicjatywy polityczne na szczeblu europejskim.

22. Szczebel terytorialny musi, w perspektywie osiągnięcia celu „język ojczysty plus dwa inne języki”, odgrywać pierwszoplanową rolę przede wszystkim w realizacji programów kształcenia.

23. W obrębie tego samego kraju poszczególne regiony mogą reprezentować różne tendencje historyczne, kulturalne, społeczne, socjalne i gospodarcze.

24. Należy wspierać różnorodność terytorialną, czyli zachęcać regiony, by oferowały możliwość nauki języków, opierając się przy tym na analizach i badaniach oraz przeprowadzanych przez gminy i regiony sondażach na temat tradycji kulturalnej, woli społeczeństwa, potrzeb i perspektyw społeczno-gospodarczych danego obszaru.

25. Metoda taka pozwoliłaby zatem na monitorowanie właściwej korelacji między potrzebami szczebla terytorialnego a obowiązującymi programami kształcenia, a także na zmianę — przy pomocy elastyczności wynikającej z autonomii szczebla lokalnego i regionalnego — inicjatyw edukacyjnych, które nie przynosiłyby spodziewanych efektów.

26. Dodatkowy język powinien zostać swobodnie wybrany. W przypadku, gdy dane państwo członkowskie ma więcej niż jeden język oficjalny UE należy zachęcać do nauki również tych innych języków.

27. Uważa, że polityka wielojęzyczności powinna zawierać również istotny wymiar zewnętrzny. Krzewienie języków europejskich poza Unią ma znaczenie zarówno kulturalne jak i gospodarcze. W podobny sposób Unia powinna otwierać się na języki państw trzecich, takie jak chiński, arabski, hindi, rosyjski itp.

28. Proponuje się wobec tego, by zachęcać wszystkie regiony do stworzenia własnego lokalnego forum poświęconego wielojęzyczności w celu monitorowania lokalnych trendów społecznych, gospodarczych i edukacyjnych i proponowania niezbędnych inicjatyw służących uwrażliwianiu ludności na uczenie się języków przez całe życie według formuły „język ojczysty plus dwa inne języki”, oraz ich motywowaniu do takiej nauki.

29. Ponadto konieczny jest silny bodziec stymulujący programy integracji obywateli będących imigrantami. Należy zachęcać imigrantów i ich dzieci do nabywania znajomości języków niezbędnych do pełnego rozwinięcia swojego poten-

cjału w społeczeństwie europejskim oraz ułatwiać ten proces. Powinno się przy tym zapewnić pełne poszanowanie ich prawa do zachowania języka kraju pochodzenia. Języki, których powinni się oni uczyć i które powinni znać, to unijny język urzędowy państwa, a także inne języki urzędowe na terytoriach lub w regionach, w których osoby te mieszkają, zgodnie z odnośnymi przepisami konstytucyjnymi.

30. Krótko mówiąc, instytucje lokalne, regionalne i krajowe powinny zachęcać szkoły do przyjmowania w programie nauczania szerokiej gamy języków. Systemy kształcenia powinny uwzględniać szeroką gamę języków, które byłyby wybierane na podstawie regionalnych wymogów społecznych, gospodarczych i kulturowych.

31. Uważa, że znajomość języków stanowi ważny czynnik konkurencyjności. Badania wykazały, że przedsiębiorstwa europejskie tracą udział w rynkach z powodu braków językowych.

32. W związku z tym zachęca Komisję do kontynuowania prac w tej dziedzinie.

Lepsza integracja językowa

33. Jeśli chodzi o małe języki oraz języki grup mniejszościowych, trzeba pamiętać, że przyczyniają się one do utrwalenia wartości leżącej u podstaw kultury europejskiej, tj. różnorodności, i dlatego nie tylko nie należy ujmować im wagi w omawianym procesie, lecz co więcej, należy objąć je szczególną ochroną.

34. Określenie język „mniejszościowy” czy „mały” język nie może dawać powodu do dyskryminacji pod względem wartości danego języka.

35. Proponuje upowszechnianie dyskusji w celu ustanowienia bardziej adekwatnych terminów, które lepiej odpowiadałyby aktualnej rzeczywistości.

36. Istotne jest zatem, by dalej wspierać proces nadawania statusu języka urzędowego takim językom mniejszościowym, które reprezentują tradycje i kultury silnie zakorzenione na gruncie europejskim.

37. W konsekwencji języki te mogłyby zostać uznane na szczeblu instytucji europejskich, co powinno doprowadzić do tego, że UE przetłumaczyłaby swoje teksty na większą liczbę języków niż obecne 23, co sprzyjałoby bezpośrednim kontaktom między instytucjami europejskimi a obywatelami.

38. Proces nadania statusu języka urzędowego na szczeblu europejskim i proces dywersyfikacji na szczeblu terytorialnym pozwoli na większą integrację społeczną.

39. Pozytywnie odnosi się do konkluzji szczytu Rady Europejskiej z 13 czerwca 2005 r., które zezwalają na stosowanie w organach i instytucjach UE innych języków niż języki oficjalne uznane na mocy rozporządzenia 1/1958.

40. Również języki nieuznane za urzędowe na szczeblu europejskim ani lokalnym lub regionalnym powinny wszakże nadal być przedmiotem programów ochrony w celu zachowania tożsamości ich użytkowników.

Aspekty międzypokoleniowe

41. Pojawia się ponadto kwestia, jak wspierać obywatela w procesie uczenia się przez całe życie.

42. O ile łatwiej jest zorganizować kształcenie językowe w okresie szkolnym i wspierać dzisiejszą młodzież, by jutro nie straciła nabytej w szkole międzykulturowej wrażliwości językowej, to jednak problem staje się bardziej złożony w przypadku pokoleń, które już od dawna są wyłączone z systemów edukacji i nigdy nie uczestniczyły w kształceniu wielojęzycznym. Ważne jest także zapewnienie dostępu do nauki języków osobom należącym do starszego pokolenia, z których wiele nigdy nie zetknęło się z językami obcymi z braku takich nawyków i z braku konieczności zawodowej. Poszerzyłyby to ich środki wyrazu w zaawansowanym wieku, pozwalając im na pełniejsze zaangażowanie obywatelskie w sprawę Europy.

43. Należy zatem wspierać mechanizmy uczenia się, które nie tylko byłyby przystępne cenowo (koszty kursów językowych stanowią często przeszkodę w rozpowszechnianiu kształcenia osób w wieku starszym), lecz także miały bierny charakter, tj. pozwalały uniknąć trudności z dostępem z powodu braku mobilności lub wskutek konieczności czynnego zaangażowania w kategoriach nakładu czasu.

44. Komitet podkreśla ponadto, że należy dołożyć starań, aby uczono się języka możliwie najbardziej poprawnego, a także w wypadku coraz większej wspólnoty imigrantów.

45. Komitet pragnie podkreślić, że istnieją ułatwione formy nauczania, dzięki którym można zdobyć podstawowe kompetencje językowe, pozwalające wyrażać myśli i rozumieć innych. Te formy nauczania powinny być wspierane przez państwowe, regionalne i lokalne instytucje edukacyjne oraz finansowane przez UE w celu rozpowszechnienia możliwości podejmowania nauki i pokonania różnic międzypokoleniowych w zakresie nauki języków.

46. Należy ponadto sprzyjać także alternatywnym formom uczenia się poprzez większe wykorzystanie systemów multimedialnych, wspierając transmisje telewizyjne w języku oryginalnym z napisami (formułę tę da się zastosować do programów telewizyjnych, kina, filmów i wiadomości) oraz szersze wykorzystanie komputerowych kursów językowych i internetowych narzędzi tłumaczeniowych. Chodziłoby tu zatem o swoiste samokształcenie się przez całe życie.

47. Z kolei wśród młodych i najmłodszych trzeba od samego początku wzbudzać motywację do przyswajania języków. Nauka drugiego języka powinna rozpoczynać się możliwie jak najwcześniej — tak aby umożliwić dziecku osvajanie się z dźwiękami obcego języka — ponieważ w ten sposób tworzy się lepsze warunki umożliwiający jego szybsze i bardziej wszechstronne opanowanie.

48. Należy zwiększać możliwości osiągnięcia postępów w nauce języków w szkole podstawowej i średniej. Proces kształcenia powinien zwiększać możliwości rozmawiania w obcym języku w szkole podstawowej i zaznajamiania się z drugim językiem obcym w szkole średniej.

49. Kształcenie na szczeblu wyższym powinno stwarzać możliwość doskonalenia lub dalszego poszerzania umiejętności językowych, również poprzez rozwój projektów Erasmus i Sokrates.

50. Szkoły wyższe powinny jednak otworzyć swe podwoje nie tylko osobom w wieku starszym, które pragną uzupełnić swoje braki językowe, lecz także przedsiębiorstwom, które należy zachęcać i którym należy pomagać, tak by umożliwiły swoim pracownikom i kierownictwu zetknięcie się z nauką nowych języków „handlowych”. W tym celu należy wspierać partnerstwa między przedsiębiorstwami i szkołami wyższymi.

51. Ponadto konieczne jest rozwijanie kursów tłumaczenia pisemnego i ustnego, w które byłyby zaangażowane nie tylko instytucje (począwszy od zwykłych obywateli, poprzez regiony, aż po Parlament Europejski — dobrą zachętą do używania wielu języków w lokalnych instytucjach jest promowanie i nagradzanie miast, które potrafią zaproponować własny portal internetowy i dokumentację zewnętrzną w różnych wersjach językowych), lecz również podmioty kontaktujące się z ogółem społeczeństwa.

Interdyscyplinarność

52. Wielojęzyczność można wspierać, opierając się nie tylko na kształceniu i szkoleniu, lecz także na działaniach służących zabawie i rekreacji.

53. Na przykład uczenie się większej ilości języków poprzez kulturę lub sport stanowi sposób uwrażliwiania bardzo różnorodnej grupy osób: od dzieci po dorosłych.

54. Inny przykład to piosenki, które już same w sobie tworzą globalny i wielojęzyczny rynek: sensowne byłoby na przykład promowanie takich imprez jak europejski dzień drzwi otwartych poświęcony muzyce, podczas którego skoncentrowano by się na tekstach piosenek.

55. Należałoby rozwinąć obieg utworów literackich za pomocą programu tłumaczeń literackich (publikacja w dwóch językach: oryginalnym i docelowym), nie tylko z inicjatywy poszczególnych wydawnictw, lecz także poprzez tworzenie partnerstw publicznych, tak aby zachęcać administracje lokalne i regionalne do odgrywania roli promotorów prywatnych inicjatyw w zakresie wielojęzyczności.

Instytucje UE

56. Uznaje potrzebę wielojęzyczności instytucji w UE. Dlatego też w instytucjach unijnych trzeba bezzwłocznie zagwarantować przynajmniej możliwość tłumaczenia ustnego z języków urzędowych UE, tak by osoby uczestniczące w dyskusjach mogły przedstawiać swój punkt widzenia w swym ojczystym języku.

57. Jest przekonany, że zachowanie różnorodności kulturowej oznacza system tłumaczeń formalnych lub nieformalnych na wszystkie europejskie języki urzędowe. Nie ma najmniejszych wątpliwości, że trzeba zachęcać do wielojęzyczności, aby także we wszystkich miejscach spotkań nieformalnych dwustronna komunikacja przebiegała w językach zrozumiałych dla rozmówców.

58. Na spotkaniach formalnych dokumenty robocze i oficjalne muszą być przetłumaczone na wszystkie języki urzędowe państw członkowskich. Poszanowanie każdego państwa członkowskiego jest fundamentem UE, a Unia powinna ze swej strony być całkowicie dostępna i zapewniać każdemu państwu, zgodnie z jego odnośnymi przepisami konstytucyjnymi, dokumenty konieczne do realizowania czynnego obywatelstwa europejskiego przez jego obywateli.

Bruksela, 19 czerwca 2008 r.

Granice zewnętrzne UE

59. Wielojęzyczność nie może ograniczać się do rozwoju mobilności społecznej i gospodarczej w obrębie UE, lecz powinna również umożliwić obywatelowi europejskiemu otwarcie się na rynki i kultury pozaeuropejskie.

60. Jest to istotne także ze względu na panujące trendy, które skłaniają UE do nawiązywania coraz bliższych kontaktów gospodarczych i kulturalnych z takimi rynkami, jak Chiny, Rosja, Japonia.

61. Zwiększanie konkurencyjności zewnętrznej UE zależy zatem również od poprawy oferty szkolenia i kształcenia w zakresie języków krajów pozaeuropejskich.

62. Dodatkowy język może zostać wybrany spośród wszystkich języków, w jakich kraje europejskie utrzymują kontakty, przy szczególnym uwzględnieniu języków wschodzących krajów pozaeuropejskich, a także cech kulturowych krajów, z którymi Europa rozwija swoje kontakty handlowe.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE
